

Al. Popovici

TEATRUL DE STAT DIN GALAȚI ȘI PROBLEMELE LUI

Interesul și discuțiile pe care le-a stîrmit prezența colectivului Teatrului de Stat din Galați la Festivalul teatrelor dramatice de la sfîrșitul anului 1958, în ciuda unor eșecuri, îndreptătesc atenția ce se acordă acestui colectiv destul de tînăr. De altfel, teatrul din Galați nu a fost doar un musafir întimplător în Capitală. Apreciat la începutul activității sale pentru „echipa de tineri”, care știuse să ocolească teribilismele juvenile, teatrul din Galați ne-a surprins atunci printr-o acuratețe și o distincție artistică, în care căutările creatoare erau rezolvate în lumini limpezi, edificatoare. Din păcate, cei mai mulți dintre tinerii absolvenți de atunci au plecat de la Galați, urmînd calea nefirească a obișnuitelor transferuri și permutări, destrămînd astfel o omogenitate ce era pe cale să se închege tot mai stabil.

Fără îndoială că problema centrală ce stă la baza judecării de valoare cu privire la activitatea unui teatru este aceea a alcătuirii repertoriului său. Galațiul e important ca regiune agricolă, dar are și o însemnată greutate specifică industrială. Alcătuirea unui repertoriu specific care să centreze profilul instituției sale teatrale e dificilă, iar compoziția colectivului, așa cum vom vedea mai departe, accentuează dificultatea. Prezența Teatrului muzical de operă și balet, în afară de faptul că întregeste imaginea vieții artistice a orașului, solicită serioase eforturi artistice colectivului teatral de proză, tinînd seama de înclinația aproape firească a marelui public pentru genul muzical. Faptul că în fiecare seară un spectator poate alege între un spectacol de proză și unul muzical, duce cu atît mai mult la concluzia firească a necesității alcătuirii unui repertoriu interesant, variat, și care să răspundă celor mai importante probleme ale actualității. Din păcate, trebuie să spunem de la început că tocmai repertoriul a fost alcătuit fără o justă orientare și o temeinică chibzuială. Nu e întimplător faptul că cineva din conducerea artistică a teatrului cerea includerea în repertoriu a unei piese despre care... *auzise* de undeva că ar fi valoroasă (în realitate, lucrurile stăteau exact invers).

Între dorința de a răspunde la ceea ce obișnuit se numește „gustul marelui public” și datoria de a-și împlini sarcinile artistice și ideologice, repertoriul teatrului plătește tribut unei incertitudini criticabile.

După *Mireasa desculță* și *In căutarea bucuriei*, teatrul a montat *Nora* (în repertoriul său inițial era hotărît *Un dușman al poporului*, piesă cu un mesaj mai pregnant, de foarte multă vreme nejucată și deci prea puțin cunoscută spectatorilor), în timp ce se repetă *Vicleniile lui Scapin* (a fost aleasă din Molière tocmai farsa, ceea ce poate fi de asemeni semnificativ), iar... „peste plan” (scurt timp după *Gilcevilă din Chioggia*) a fost montată *Hangița*, care constituie obiectul unui turneu.

Afișele teatrului din Galați vestesc deci: *Titanic vals*, *Harap Alb*, *Hangița*, *Vicleniile lui Scapin*... Faptul ca atare nu e lipsit de forță edificatoare, de aceea ne scutește de comentarii.

În locul piesei *Ziarștii* de Al. Mirodan (preluată de teatrul din Brăila — în cadrul, oare, al unui schimb „regional”?), consiliul artistic se află în căutarea unei noi piese originale, urmînd să se mai reprezinte și drama lui A. Heyermans, *Speranța*. Comedia, farsa primează deci, în detrimentul unor piese de adîncă substanță, în locul marelui repertoriu clasic, al unor piese originale inspirate din temele majore ale realității noastre.

Pornind inițial de la aceste constatări, am încercat să judecăm în linii mari activitatea globală a teatrului gălățean.

Cele două spectacole jucate în Capitală: *Furtuna* și *Mireasa desculță* au stîr-
nit interes și mai ales comentarii, ceea ce pentru un tînăr regizor cum e Valeriu
Moisescu poate fi... încurajator. Pentru că, atîta timp cît spectacolele au angajat
poziții, au prilejuit dezbateri, aceasta a demonstrat că regizorul a avut un punct de
vedere — discutabil, fără îndoială — și, firească urmare, că sîntem în fața unei per-
sonalități în curs de edificare.

Cu o atenție ce merită subliniată, presa centrală și de specialitate s-a ocupat
de munca asupra celor două spectacole de la Galați, discutînd confuziile și căutările
sterile și salutînd inovația creatoare acolo unde ea exista. Neunitare conceptual,
trădînd o seamă de concesii făcute unei maniere formaliste și încercînd să aplice
o formulă teatrală cu totul nepotrivită unei piese cu *Mireasa desculță*, pe deasupra
prezentînd mari decalaje de valori artistice, cele două spectacole, despre care revista
noastră a scris la vreme, păreau într-un fel și o invitație spre o cunoaștere mai temei-
nică a acestui colectiv.

Scenă din „Harap Alb” de G. Vasilescu.

Teatrul de Stat din Galați are la dispoziție patru regizori tineri (I. Bologa¹, C. Zdrehuș, Val. Moiescu și Ariana Moiescu — deși instituția vecină, Teatrul de Stat din Brăila, la o distanță de câțiva zeci de kilometri, nu are decât... unul, pe D. Dinulescu), toți patru absolvenți ai mai multor institute teatrale de învățământ superior și care, în ciuda vârstei tinere, au și câștigat o serioasă practică teatrală. Era deci firesc ca, de la acest colectiv regizoral, unitar ca pregătire și concepții despre viață și artă, să ne așteptăm la conturarea unui profil precis al teatrului, la un nivel artistic egal așezat pe o altitudine majoră. Așa stau lucrurile?

Regizoarea Ariana Moiescu a montat spectacolul *În căutarea bucuriei* de V. Rozov. Este cel mai izbutit, mai dens, mai încheștat dintre spectacolele la care am asistat. Imaginea dramatică a cunoscutului text a fost însuflețită de o poezie discretă, de bun gust. La granița ce vestește melodrama, regizoarea s-a oprit din respect față de bunul gust și cu teamă de vulgaritate. Sentimentele au sunat — așa cum le-a dat muzica lor inițială, auturul — în ciocniri discrete de cristal și nu în vuet de alămuri și în zângănit de tinichea. Elementele tonice, efervescente nu au lipsit clipei de gravă tristețe, a celor ce-și caută bucuria pe căi diferite și pe care

nu o găsesc decât cei care ascultă și înțeleg sensurile majore ale vieții. Furată poate de o înclinație pe care i-am întâlnit-o și într-un spectacol mai vechi (Arbuzov: *Căsuța de la marginea orașului*), Ariana Moiescu „cehovizează”, evocă uneori abuziv tristețea *Libezii de vișini* și a *Pescărușului*, întunecă puțin patosul și ritmul vieții contemporane în dantela tristă a unor incertitudini dezgropate dintr-un scrin vechi.

Câțiva interpreți și-au conturat precis și viguros personalitatea încă de la acest prim spectacol: Mihail Pălădescu, un tânăr actor complex, posedând acel uimitor și tainic limbaj care-l leagă instantaneu de inima spectatorului, acea spontaneitate și comuniune emoțională ce dau viață ficțiunii artistice. Gina Patrichi posedă farmecul unei sincerități, nu rudimentare, și păstrează o prospețime ce-și schimbă poate doar culoarea după tîlcul vesel sau grav al personajului (foarte divers, de obicei) pe care-l interpretează. Dumitru Dunea, actor lucid, prezintă compoziții bine definite, complexe, cu o ușurință ce trădează migala unui meșter giuvaergiu.

Actori ca I. Anghelescu-Moreni, Lavinia Anghelescu, Grigore Chirițescu, Nicoleta Oancea sînt adesea pionii de rezistență ai colectivului.

Am văzut dramatizarea lui George Vasilescu, *Harap Alb*, la o reprezentație ce atingea se pare un fel de cifră-record pentru spectacolele teatrului. Din păcate, la reprezentația la care am asistat, foarte puține elemente mai aminteau vag strălucirea inițială de feerie pretinsă de text. Poleiala crăpată nu putea ascunde rugina, bărbile, plictisul actorilor; declamația, graba de a scăpa de vers ca de o tuse supărătoare. Lung, trenant, spectacolul a fost și „oarecum” și „oarecare”, needificator pentru munca unui tânăr regizor (Cornel Zdrehuș — interesant însă ca interpret al lui Pășărilă). Basmul, jucat seara pentru farmecul adulților (care pot protesta că lungimea spectacolului e de-a dreptul imensă), a prilejuit o remarcabilă creație lui C. Vurtejanu

¹ pe care, din păcate, nu l-am cunoscut din spectacole și ca regizor, ci numai din activitatea directorială, ceea ce e de fapt la fel de revelator.

★

Scenă din „Hangița” de Goldoni.

(Spînul) și „grupului comic” (Pălădescu, Anghelovici, Coșa, Dunea și Zdrehuș). Dincolo de platitudinea unui „feeric” din carton vopsit, reprezentația nu ne-a mai putut oferi nimic.

Titanic vals, veșnic tinăra comedie a lui Tudor Mușatescu, a fost jucată de către același colectiv. Valeriu Moisescu a încercat să dea un ton mai adînc, psihologic, piesei și personajelor; a căutat să le dea un contur uman mai apăsător, dincolo de coordonatele trasate de meșterul lor creator. De aici o culoare (ciudată!)... cenușie a piesei; de aici un ritm trenant, de aici încercarea forțată de a extrage unele valențe ce nu fac corp comun cu textul. A fost un *Titanic vals* la care publicul a ris nepermis de puțin, îndemnat mai mult spre melodrama nefericitei Gena, decît spre ridicolul copios al mascaradei electorale al cărui erou, fără de voie, devine Spirache.

Insuși C. Vurtejanu (Spirache) și-a melancolizat excesiv eroul, i-a dat un aer de incurabilă tristețe, fără să-i sugereze și umorul. Destul de amorfă, distribuția a jucat într-un spectacol care nu a reușit să spună mare lucru în afara gândurilor din text.

O viziune a piesei *Hangița* de Goldoni, fără a permite să facem observații pe marginea unui spectacol nefinit la acea dată, ne-a pus în față o serie de probleme, care țin de măsura în care conținutul piesei nu a fost deplin înțeles de către regizori și colectiv, de o oarecare neclaritate regizorală, de anumite tare de natură să facă din cele mai multe personaje simple caricaturi neconsistente și, în orice caz, de natură să ne dea perspective nu prea luminoase despre ceea ce urma să se întâmple la premieră.

O concluzie definitivă nu ne încumetăm să tragem. Profilul teatrului e vag, repertoriul său e încă foarte neconcludent. Eclectismul care l-a stăpânit nu a dus, bineînțeles, la spectacole de un ridicat nivel artistic. Cei patru regizori nu par să fie deci laturile unui aceluiasi patruleter, ci linii divers orientate. Există încă lacune serioase și în colectivul artistic; lipsesc în primul rând actorii maturi și cu experiență artistică. Prea adese se recurge, în spectacole, la compoziții, la actori tineri care interpretează personaje vîrstnice. Nejust proporționat, colectivul ridică și el dificultăți — fără a se pretinde o circumstanță atenuantă — în ceea ce privește alegerea repertoriului.

E drept, doi dintre regizori par a fi început să-și contureze personalitatea: Valeriu Moisescu (căutînd, adeseori cu riscuri, lipsit poate de o proporțională echilibrare a mijloacelor artistice, după căutarea din *Furtuna* și „hipercăutarea“ din *Mireasa desculță*, a trecut la celălalt pol, dînd un banal *Titanic vals*, rezultat al unui dezinteres regizoral blamabil) și Ariana Moisescu (aplecată spre o pastă poetică, se află în fața unei grele încercări: *Nora*).

Lipsit de fiorul unor mari căutări și frămîntări creatoare, colectivul din Galați se află în pericolul unei funcționarizări artistice.

Frămîntat și divizat adeseori, acest colectiv nu vibrează la focul unei patimi artistice vrednice a răsplăti truda celor care au ridicat un al doilea teatru pe malul Dunării. Regizorii nu au transmis, în primul rînd ei, această înaltă vibrație creatoare.

O scurtă privire în treburile organizatorice artistice ale teatrului, asupra cărora nu insist, ne-a lămurit de ce repertoriul este alcătuit deficitar, cum muncеște (sporadic) consiliul artistic și ne-a arătat, de asemenea, insuficienta activitate a secretariatului literar ce nu-și împlinește rolul de motor al acestui consiliu.

Eforturile și activitatea pozitivă ale organelor de partid și ale sfatului popular local nu-și află totdeauna ecoul direct în buna funcționare a muncii artistice a teatrului, pornind de la lipsa de unitate a colectivului pînă la slabele mijloace de popularizare a spectacolelor.

Dacă subliniem din nou vina ce revine conducerii teatrului și celor patru regizori tineri care, acționînd dispaarat, nu au contribuit aproape cu nimic la încheierea unui profil propriu teatrului gălățean, o facem pentru că lor le revine și sarcina de a limpezi fizionomia și de a redresa viața unei instituții cu mari posibilități de dezvoltare și mai ales cu misiunea de a fi un important factor cultural în capitala regiunii dunărene.